

АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.959 (045)

Н. П. Бортник

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри

адміністративного та інформаційного права

Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету “Львівська політехніка”

І. Ю. Хомишин

доктор юридичних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративного та інформаційного права

Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету “Львівська політехніка”

С. С. Єсімов

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративного та інформаційного права

Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету “Львівська політехніка”

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕВИКОНАННЯ ЗАКОННОЇ ВИМОГИ ПОСАДОВИХ ОСІБ УПОВНОВАЖЕНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

© Бортник Н. П., Хомишин І. Ю., Єсімов С. С., 2019

Досліджено проблематику адміністративної відповідальності за невиконання законної вимоги посадових осіб уповноважених підрозділів Національної поліції. Проаналізовано основні підходи до адміністративної відповідальності через аналіз термінів “юридична відповідальність”, “адміністративна відповідальність”. Розглянуто загальні риси відповідальності за правопорушення у досліджуваній сфері, особливості її закріплення у законодавстві України. Визначено специфічні ознаки адміністративної відповідальності за невиконання законної вимоги посадових осіб уповноважених підрозділів Національної поліції, що відрізняють її від інших видів адміністративних правопорушень.

Ключові слова: адміністративна відповідальність; невиконання законної вимоги; посадова особа; уповноважений підрозділ Національної поліції; фізичні та юридичні особи.

Н. П. Бортник, І. Ю. Хомишин, С. С. Єсімов

АДМИНИСТРАТИВНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НЕВЫПОЛНЕНИЕ ЗАКОННЫХ ТРЕБОВАНИЙ ДОЛЖНОСТНЫХ ЛИЦ УПОЛНОМОЧЕННОГО ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИЦИИ

Исследовано проблематику административной ответственности за невыполнение законного требования должностных лиц уполномоченных подразделений Национальной полиции. Проанализированы основные подходы к административной ответственности на основе анализа терминов “юридическая ответственность”, “административная от-

ветственность”. Рассмотрены общие черты ответственности за правонарушения в исследуемой сфере, особенности ее закрепления в законодательстве Украины. Определены специфические признаки административной ответственности за невыполнение законного требования должностных лиц уполномоченных подразделений Национальной полиции, отличающие ее от других видов административных правонарушений.

Ключевые слова: административная ответственность; невыполнение законного требования; должностное лицо; уполномоченное подразделение Национальной полиции; физические и юридические лица.

N. P. Bortnyk

Head of the Department of Administrative and Information Law
Educational-Scientific Institute of Law, Psychology and Innovative Education
Lviv Polytechnic National University,
Doctor of Law, Prof.

I. Y. Khomyshyn

Institute of Jurisprudence, Psychology and Innovative Education,
Lviv Polytechnic National University,
Department of Administrative and Informational Law,
Doctor of Law

S. S. Esimov

As. Prof. of the Department of Administrative and Information Law
Educational-Scientific Institute of Law, Psychology and Innovative Education
Lviv Polytechnic National University,
Ph. D.

ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY FOR NON-COMPLIANCE OF LEGAL REQUIREMENTS OF OFFICIALS OF THE AUTHORIZED DEPARTMENTS OF THE NATIONAL POLICE

The article is devoted to the study of problems of administrative responsibility for non-fulfillment of the legal requirement of officials of authorized units of the National Police. The basic approaches to administrative responsibility are analyzed through the analysis of the terms “legal responsibility”, “administrative responsibility”. The general features of responsibility for offenses in the investigated area, the features of its fixing in the legislation of Ukraine are considered. Specific signs of administrative responsibility for non-fulfillment of the legal requirement of officials of authorized units of the National Police, which distinguish it from other types of administrative offenses, are determined.

Key words: administrative responsibility; non-fulfillment of a legal requirement; an official; an authorized unit of the National Police; individuals and legal entities.

Постановка проблеми. На органи Національної поліції покладено завдання щодо захисту фізичних і юридичних осіб від протиправних дій, забезпечення громадського порядку та публічної безпеки, зокрема під час здійснення контрольно-наглядових повноважень. Поліцейська діяльність – складна сукупність дій, що реалізуються за допомогою адміністративного нагляду, застосування заходів профілактики правопорушень, адміністративної юрисдикції, дізнання, оперативно-розшукової роботи. Поліцейські наділені правом винесення приписів суб’єктам, котрі допустили порушення законодавства, виявлені в результаті здійснення контрольно-наглядових заходів, а також повсякденної діяльності, пов’язаної із систематичним наглядом за виконанням обов’язкових вимог у галузі забезпечення безпеки дорожнього руху, обігу зброї, приватної охоронної діяльності.

Аналіз дослідження проблеми. Вивченню правової природи адміністративної відповідальності за невиконання законної вимоги посадової особи органу поліції, яка здійснює

державний нагляд (контроль), не приділяли належної уваги. В основу статті покладено дослідження поняття, сутності та змісту адміністративної відповідальності, серед яких роботи: В. Б. Авер'янова, Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, Г. В. Дікова, О. Б. Зеленцова, І. Б. Коліушка, Р. О. Куйбіди, О. І. Остапенка, В. Л. Ортинського, О. М. Пасенюка, Ю. С. Педька, В. Г. Перепелюка, Н. Б. Писаренка, В. А. Сьоміної, А. О. Селіванова, М. І. Смоковича, В. С. Стефанюка та інших вчених. Дослідження, які стосувалися адміністративної відповідальності за невиконання законної вимоги посадових осіб уповноважених підрозділів Національної поліції, які здійснюють державний нагляд (контроль), не проводилися.

Мета статті – комплексний системний аналіз змісту, особливостей та підстав адміністративної відповідальності за невиконання законної вимоги посадової особи уповноваженого органу Національної поліції.

Виклад основного матеріалу. Адміністративна відповідальність – найбільш поширений і затребуваний вид юридичної відповідальності. Цей інститут бере активну участь у забезпеченні стабільності суспільного життя та підвищенні гарантій захищеності прав громадян, набуваючи значущого ефективного правового способу впливу на суспільні відносини. Необхідно зазначити, що адміністративна відповідальність, володіючи всіма принциповими ознаками юридичної відповідальності, має спільні риси з іншими видами відповідальності (цивільно-правовою, матеріальною, дисциплінарною, кримінальною) та специфічні ознаки, що відрізняють її.

Адміністративну відповідальність як самостійний вид юридичної відповідальності характеризує система адміністративних покарань з широким діапазоном конкретних видів: від попередження до адміністративного арешту громадянина чи адміністративного призупинення діяльності юридичної або фізичної особи-підприємця.

Однак в офіційних колах і в науковому середовищі немає чіткого розуміння сутності та соціального призначення адміністративної відповідальності, як і того, чому адміністративна відповідальність називається адміністративною, що, власне, відрізняє її від відповідальності кримінальної. Відповідальність – це обов'язок відповідати. У суспільних науках йдеться про соціальну відповідальність, зміст якої, крім правосвідомості, формують й інші сфери суспільної свідомості, підставою є не тільки суспільно шкідливі, але й суспільно нейтральні, суспільно корисні вчинки.

Соціальна роль права визначила, що під юридичною відповідальністю як різновидом соціальної відповідальності одні вчені розуміли обов'язок відповідати (або звітувати про свої протиправні дії), інші – реалізацію санкції правової норми. За найпростішим підходом юридична відповідальність – це застосування відповідної санкції порушеної правової норми, треті розглядають юридичну відповідальність як різновид обов'язку, небажаного для суб'єкта, на якого вона покладається.

Ознаками юридичної відповідальності є те, що вона спирається на державний примус, пов'язана із негативною державно-правовою оцінкою вчиненого діяння, з обов'язком правопорушника зазнавати позбавлення, пов'язаного зі зміною статусу. У спеціальній літературі широко досліджується негативний (ретроспективний) аспект юридичної відповідальності, оскільки це характеризує відповідальність за вчинене протиправне діяння.

Існує кілька позицій, що відображають різні підходи до поняття адміністративної відповідальності. Одна частина вчених розуміє їх як застосування заходів адміністративного характеру, інша – як комплексне поняття, що виражається через здійснення всіх необхідних заходів адміністративного примусу – стягнень, відновлювальних заходів, запобіжних заходів.

За визначенням М. В. Колеснікової та Л. П. Калініченко, адміністративна відповідальність – це реакція держави на шкоду, заподіяну правопорушенням, державна оцінка порушення адміністративно-правової норми. Своє зовнішнє вираження відповідальність знаходить у правовідносинах, які складаються між органом (посадовою особою), уповноваженим здійснювати дії щодо притягнення до адміністративної відповідальності, та особою, яку притягають до відповідальності.

Свою суспільною небезпекою кожне окреме правопорушення не завдає значної шкоди, проте усі вони своєю чисельністю значно погіршують стабільність і розвиток суспільства та держави загалом [1, с. 106].

Найвідоміша серед вчених концепція санкціонованої адміністративної відповідальності. Наприклад, на думку О. М. Якуби, щодо цього контексту слід говорити про відповідальність громадян і посадових осіб перед органами державного управління, а у випадках, визначених законом, перед судом, перед громадськими організаціями за винне порушення адміністративно-правових норм, виражених у застосуванні до порушників встановлених адміністративних санкцій [2, с. 71].

Аналогічної думки дотримуються О. І. Остапенко, Р. В. Кісіль, М. В. Ковалів. Під адміністративною відповідальністю слід розуміти застосування державними органами та посадовими особами в умовах позаслужбового підпорядкування адміністративних санкцій за правопорушення. Адміністративна відповідальність – це широке, комплексне поняття, що характеризується правом державних органів застосовувати примус у вигляді санкцій, які породжують для правопорушника невігідні юридичні наслідки [2, с. 64]. Застосування санкцій створює особливе юридичне становище – стан відповідальності, що рівнозначно поняттю застосування встановлених правовими нормами примусових заходів.

І. С. Гриценко зазначає, що “адміністративна відповідальність як різновид правової відповідальності – це специфічна форма негативного реагування з боку держави в особі її компетентних органів на відповідну категорію протиправних проявів (передусім адміністративних проступків), згідно з якою особи, які скоїли правопорушення, повинні дати відповідь перед повноважними державними органами за свої неправомірні дії та понести за це адміністративні стягнення у встановленому законом порядку” [3, с. 46].

На думку В. Б. Авер’янова, адміністративна відповідальність – це комплексна правова реакція держави на прояв адміністративної протиправності, що містить матеріально-правові підстави та процесуальний порядок порушення, розгляду справ про адміністративні правопорушення, призначення та виконання адміністративних покарань з метою покладання на правопорушника обов’язку щодо несприятливих наслідків, встановлених законодавцем, або припинення провадження у справі [4, с. 430].

У літературі наводять дещо інше трактування. Наприклад, на думку В. В. Романюк, інститут адміністративної відповідальності та заходи адміністративної відповідальності є важливим регулятором суспільних відносин, покликани забезпечувати та підтримувати правопорядок, підвищувати правосвідомість та правову культуру громадян. Адміністративна відповідальність – адміністративно-процесуальне правоохоронне відношення, що розгортається в часі, охоплює всі основні стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення [5, с. 239]. Несприятливі наслідки для порушника починаються із моменту вчинення проступку, а негативна оцінка діяння державою, яку матеріалізують адміністративні стягнення, вважається самостійною мірою, що володіє властивостями авторитетного та глибокого впливу на особистість правопорушника. З цього можна зробити висновок, що до заходів адміністративної відповідальності потрібно зараховувати тільки адміністративні покарання.

Інші дослідники розглядали зміст адміністративної відповідальності дещо ширше, розуміючи як реалізацію заходів покарання та відновлювальних заходів у адміністративному праві, треті, підтримуючи цю позицію, зазначали, що адміністративна відповідальність – реалізація заходів стягнення, запобіжних і відновлювальних заходів.

На думку інших авторів, крім названих заходів, це поняття охоплює адміністративно-примусові заходи. Як зауважили вчені Центру політико-правових реформ, зведення змісту адміністративної відповідальності до застосування до винної особи відповідних санкцій збіднює уявлення про складну структуру адміністративних правовідносин [6].

З урахуванням викладеного, на наш погляд, можна припустити, що адміністративна відповідальність, як і адміністративна санкція, за змістом різні: її основним змістом може бути покарання, відновлення порушеного права та примусове виконання невиконаного правового обов’язку.

Як проміжний висновок необхідно зазначити, що під адміністративною відповідальністю слід розуміти систему норм, які забороняють певну поведінку та передбачають адміністративні покарання за порушення встановлених державою заборон (відповідальність у вузькому сенсі), а також які регламентують провадження у справах про адміністративні правопорушення (відповідальність у широкому сенсі). Відповідальність слід розглядати як реалізацію цих норм у конкретних правовідносинах.

Визначення адміністративної відповідальності прихильниками розширювального тлумачення певною мірою умовне. Відсутність єдності в поглядах на співвідношення понять “адміністративна санкція”, “адміністративна відповідальність” і “заходи адміністративного примусу” стало причиною продовження дискусії з означеної проблеми. Певне значення має розмежування понять “адміністративна відповідальність” і “адміністративне покарання”.

Як вважає О. М. Миколенко, метою каральної функції є застосування до особи заходу юридичної відповідальності (моральних, майнових та організаційних позбавлень), який пропорційний до ступеня і характеру суспільної небезпеки вчиненого нею протиправного діяння; правовими засобами реалізації каральної функції є заходи юридичної відповідальності (покарання, стягнення та інші санкції) [7, с. 76]. Витоки категорій “адміністративна відповідальність” і “адміністративне покарання” різні за часом і середовищем виникнення. Відповідальність – категорія філософська за витоками виникнення та часом початкового формування, наповнена моральним змістом, на відміну від покарання – юридичної категорії, що виникла у первісному суспільстві й із розвитком державності поставлена на правову основу, що пройшла тривалий шлях від кровної помсти до санкцій, що встановлюються та застосовуються державними органами. Адміністративна відповідальність та адміністративні покарання – різні правові категорії, хоча і тісно взаємопов’язані.

Якщо адміністративна відповідальність – вид (форма) юридичної відповідальності фізичних, посадових та юридичних осіб за вчинене адміністративне правопорушення, то адміністративна санкція – частина норми адміністративного права, що передбачає можливість державного примусу в разі її порушення (недотримання).

Підкреслимо, що відповідальність за винне діяння може настати тільки тоді, коли уповноважені на те органи або посадові особи складають передбачені чинним законодавством певні акти застосування права. Винна особа після прийняття рішення про застосування покарання за адміністративне правопорушення, її оскарження та набрання законної сили потрапляє у стан караності, може зазнати більшого покарання в разі вчинення делікту повторно.

Якщо покарання за адміністративне правопорушення не оформляється процесуальними документами, то адміністративна відповідальність не настає.

Згідно із зауваженням І. Є. Іванов, адміністративна відповідальність є ширшою юридичною категорією, ніж адміністративне покарання [8, с. 46]. Її вважають правовим наслідком вчинення адміністративного правопорушення, що полягає у покладанні на порушника обов’язку зазнати позбавлення, обмеження права, обтяження, яке закон пов’язує із вчиненням адміністративного правопорушення, реалізації цього обов’язку за допомогою правозастосовної діяльності уповноважених органів і посадових осіб.

Адміністративна відповідальність передбачає адміністративне покарання, без якого вона не потрібна суспільству та державі. Адміністративне покарання спочатку властиво адміністративній відповідальності, що становить її основу, головну мету реалізації. На практиці призначають саме адміністративне покарання, а не адміністративну відповідальність.

Підкреслимо, що законодавець поки не визначив, що є адміністративним покаранням, вказавши тільки мету, що виражається в негативній оцінці державою вчиненого правопорушення, попереджувальну, профілактичну спрямованість без мети приниження людської гідності або заподіяння фізичних страждань правопорушнику.

На наш погляд, адміністративне покарання – складова частина адміністративної відповідальності, її невід’ємний елемент. Підставою відповідальності в теорії адміністративного права, як зазначено вище, вважається адміністративне правопорушення, тобто порушення встановленої законодавцем норми права. Існування норми, яка регулює суспільні відносини, без її застосування та реалізації за винне діяння не породжує відповідальності.

Переконливою є думка С. Л. Дембіцької, суть якої така: в кількісному та в якісному плані адміністративне покарання не може визнаватися тотожним з адміністративною відповідальністю; ці явища різного порядку, логічно співвідносні як частина та ціле, їх зміст і склад не еквівалентні [9, с. 215].

Однак адміністративне покарання у контексті адміністративної відповідальності виступає як захід, що виражає підсумковий характер і зміст результатів адміністративного переслідування. Єдність адміністративної відповідальності та адміністративного покарання проявляється в тому, що вони встановлюються законом, виконують завдання виховання громадян у дусі поваги до закону, запобігання вчиненню адміністративних правопорушень.

У теорії адміністративного права виділяють три підстави адміністративної відповідальності: нормативна – система норм, що регламентують відповідальність; фактична – протиправне діяння конкретного суб'єкта; процесуальна – акт компетентного суб'єкта про накладення конкретного покарання за порушення. Останнє положення дає можливість повніше розглянути підстави адміністративної відповідальності. Разом з тим адміністративній відповідальності притаманні всі загальні ознаки юридичної: виступає засобом охорони правопорядку; має нормативне визначення, реалізуючись через санкції правових норм; стає наслідком винного, протиправного діяння; супроводжується державним осудом правопорушника і діяння; є однією з форм державного примусу; реалізується у певних процесуальних формах. Поряд із загальними ознаками адміністративній відповідальності притаманні такі специфічні риси: власна нормативно-правова основа, підстави виникнення, заходи та процедури.

Проведений аналіз юридичної літератури та вивчення матеріалів правозастосовної практики дають підстави для висновку про те, що адміністративна відповідальність за невиконання законної вимоги уповноваженої посадової особи Національної поліції має загальні ознаки, що характеризують інститут адміністративної відповідальності загалом, будучи його невід'ємною частиною, і водночас має специфічні особливості:

- підставою виступає адміністративно каране діяння, що виразилося в невиконанні законної вимоги поліції про усунення виявлених порушень, передбачених нормативно-правовими актами, обов'язковими для виконання;

- суб'єктом правопорушення можуть бути як загальний (фізична особа), так і спеціальні (посадова чи юридичні особи) суб'єкти залежно від характеру проступку і норм, які були порушені;

- полягає в застосуванні до осіб, що їх вчинили, адміністративних покарань у вигляді адміністративного штрафу;

- рішення про застосування заходів адміністративного покарання відповідно до ст. 188-28 “Невиконання законних вимог посадових осіб уповноважених підрозділів Національної поліції” Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) за невиконання законної вимоги поліції приймає суд;

- в управлінському аспекті є засобом забезпечення публічної безпеки та розглядається як складова частина інституту адміністративного примусу.

З огляду на перелічені ознаки та різні думки вчених-правознавців, можна зробити висновок про те, що адміністративна відповідальність за невиконання законної вимоги полягає в застосуванні уповноваженими на те суддями в межах їхньої компетенції заходів адміністративного покарання до осіб, винних у невиконанні законної вимоги поліції.

Важливо підкреслити, що в результаті дослідження правозастосовної діяльності було встановлено у деяких випадках обов'язкове вручення вимоги уповноваженої посадової особи поліції про припинення протиправних дій у письмовій формі перед винесенням припису.

Однією із найдискусійніших проблем чинного адміністративно-деліктного законодавства, на наш погляд, є інститут адміністративної відповідальності юридичних осіб. Законодавство про адміністративну відповідальність організацій ще не є системою, що склалася на основі чіткої наукової концепції. Цей інститут адміністративного права останніми роками у науковому плані динамічно розвивається. Частина вчених схиляється до думки, що стосовно юридичних осіб термін “адміністративна відповідальність” є коректним, доречне застосування терміна “відповідальність за адміністративного права” за аналогією з дисциплінарною та матеріальною відповідальністю.

У контексті адаптації національного законодавства до вимог Європейського Союзу законодавець повинен дотримуватися позиції, що притягнення до адміністративної відповідальності фізичної особи не звільняє від адміністративної відповідальності за вчинене адміністративне правопорушення юридичну особу та навпаки.

В. А. Крижановська критично оцінює норму, що міститься в ч. 1 ст. 14-2 КУпАП [10]. Ця норма сформульована без серйозного теоретичного опрацювання питання про те, що є суб'єктивною стороною складу правопорушення, вчиненого юридичною особою, і чи слід взагалі говорити про вину, призначаючи покарання юридичній особі. Аналізуючи цю норму, те, як її оцінюють інші дослідники, і практику призначення адміністративного покарання юридичній особі, дослідниця доходить висновку, що під час формулювання 14-2 КУпАП переважали прагматичні міркування. До зміни цієї норми доцільно вину юридичної особи визначати через провину посадової особи або декількох посадових осіб. Ніяка організація без втручання посадових осіб, відповідальних за певні ділянки роботи, не може порушувати правила і норми, вживати заходів щодо їх дотримання. Порушення правил і норм, що трапляються в роботі юридичних осіб, спричинені відповідними протиправними діями або бездіяльністю посадових осіб.

Аналогічну думку висловлює О. О. Кравчук, який, допускаючи існування адміністративної відповідальності юридичних осіб, не може погодитися із закріпленим в 14 КУпАП правилом встановлення вини юридичних осіб, яке сформульовано так, що фактично допускає об'єктивне зобов'язання. Говорячи про об'єктивний аспект правопорушення, зазначимо, що в правопорушеннях, які зафіксовані в автоматичному режимі, об'єктивна сторона набуває найважливішого значення під час встановлення їх складу, оскільки наявність вини особи, що керувала транспортним засобом, презюмують і доводять саме на підставі зафіксованої об'єктивної сторони [11, с. 20].

Як видається, актуальним предметом обговорення сьогодні стає ефективна реалізація прав юридичної особи з допомогою сторонньої особи, яка у провадженні у справі про адміністративне правопорушення може здійснити правомочності суб'єкта, реалізуючи адміністративну дієздатність.

У науковій літературі підкреслюють, що загалом питання про реалізацію прав і обов'язків, закріплених адміністративним правом, через представників належно не вирішено в законодавстві (наприклад, нерівнозначні поняття законного представника в адміністративному та цивільному праві). Чинним КУпАП (ст. 270) встановлено дві форми представництва юридичної особи під час провадження у справах про адміністративні правопорушення: законний представник і представник.

У контексті ст. 14-2 КУпАП законодавства про працю, ст. 45 Кодексу законів про працю України є підстави вважати, що під керівником розуміють фізичну особу, яка відповідно до закону або установчих документів організації здійснює керівництво, зокрема функції одноосібного виконавчого органу. У державних і комунальних, унітарних підприємствах, акціонерних товариствах такою особою є директор або генеральний директор, у товаристві з обмеженою відповідальністю – генеральний директор, президент. Положення про законне представництво юридичної особи не відповідають на питання: як здійснювати на практиці притягнення до адміністративної відповідальності представництва (філії), якщо воно розташоване в м. Львові, а сама юридична особа перебуває в м. Києві, оскільки представництво (філія) не має статусу самостійного суб'єкта і не є юридичною особою. Керівники представництва (філії) призначаються юридичною особою і діють на підставі її доручення, а значить, не є ні керівниками, ні органами юридичної особи.

Під час провадження у справі про адміністративне правопорушення потрібно, щоб керівник центрального підрозділу володів усіма правами законного представника. За невиконання законної вимоги поліції про притягнення до адміністративної відповідальності щодо ст. 14-2 КУпАП особа, яка застосовує права, стикається із проблемою представництва і статусом філій організації.

Як зазначає Л. О. Золотухіна, розглядаючи “Застосування заходів адміністративної відповідальності як гарантію захисту публічного інтересу”, треба визнати існування низки проблемних аспектів у сфері застосування адміністративної відповідальності як інструменту правового захисту публічних інтересів. Стосуються вони насамперед визнання суб'єктами адміністративної відповідальності не лише фізичних, а і юридичних осіб і необхідності загального перегляду встановлених

законодавством санкцій за правопорушення у досліджуваній сфері, як і їх корекції в частині розмірів штрафу для відповідності вимогам сьогодення [12, с. 165].

Висновки. Проведений аналіз юридичної літератури та вивчення матеріалів правозастосовної практики дають змогу зробити висновок про те, що адміністративна відповідальність за невиконання законної вимоги посадової особи уповноваженого органу Національної поліції має як загальні ознаки, що характеризують інститут адміністративної відповідальності, так і специфічні риси: підставою є адміністративно каране діяння, що виразилося в невиконанні в необхідний термін законної вимоги органу поліції про усунення виявлених порушень, передбачених нормативно-правовими актами, обов'язковими для виконання; суб'єктом правопорушення може виступати загальний (фізична особа) та спеціальний (посадова особа, юридична особа, фізична особа-підприємець) суб'єкти залежно від характеру порушення і норм, що були порушені; полягає в застосуванні до осіб, що їх вчинили, основних адміністративних покарань; в управлінському аспекті є засобом забезпечення публічної безпеки; розглядається як складова частина інституту адміністративного примусу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колеснікова М., Калініченко Л. Теоретико-правові засади адміністративної відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 1. С. 102–107.
2. Якуба О. М. Административная ответственность. Москва: Юридическая литература, 1972. 152 с.
3. Гриценко І. Формування наукових поглядів щодо інституту адміністративної відповідальності. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2008. № 1. С. 45–50.
4. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у двох томах: Том 1. Загальна частина / ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). Київ: Юридична думка, 2004. 584 с.
5. Романюк В. Сутність та правова природа заходів адміністративної відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С. 236–240.
6. Поняття адміністративної відповідальності та адміністративного правопорушення в сучасному українському праві. ЦППР. *Публічна адміністрація / Адміністративне деліктне право*. URL. <http://www.pravo.org.ua/ua/news/2580-> (дата звернення 02.11.2019).
7. Миколенко О. М. Каральна функція адміністративно-деліктного права. *Правова держава*. 2019. № 33. С. 71–77.
8. Іванов І. Є. Адміністративно-правові засади провадження в справах про проступки: дис. ... канд. юрид. наук: спец.: 12.00.07. Запоріжжя, 2019. 221 с.
9. Дембіцька С. Л. Застосування адміністративних стягнень як засобу покарання правопорушників. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 2. С. 213–216.
10. Крижановська В. А. Адміністративна відповідальність юридичних осіб у сфері безпеки дорожнього руху: актуальні проблеми. *Адміністративне право і процес*. 2015. № 4 (14). URL. <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/4-14-2015/item/519-administrativna-vidpovidalnist-yuridichnih-osib-u-sferi-bezpeki-dorozhnogo-ruhu-aktualni-problemi>
11. Кравчук О. О. Сучасні тенденції розвитку адміністративно-деліктного права (на прикладі відповідальності у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху). *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2015. № 4. С. 15–23.
12. Золотухіна Л. О. Застосування заходів адміністративної відповідальності як гарантія захисту публічного інтересу. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2019. № 3 (65). С. 159–166.

REFERENCES

1. Kolesnikova M., Kalinichenko L. *Teoretyko-pravovi zasady administratyvnoi vidpovidalnosti*. [Theoretical and legal principles of administrative responsibility]. Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. 2019. No. 1. P. 102–107.
2. Yakuba O. M. *Admynystratyvnaia otvetstvennost* [Administrative responsibility]. Moskva: Yurydycheskaia lyteratura, 1972. 152 p.
3. Hrytsenko I. *Formuvannia naukovykh pohliadiv shchodo instytutu administratyvnoi vidpovidalnosti* [Formation of scientific views on the institute of administrative responsibility]. Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy. 2008. No. 1. P. 45–50.
4. Averianov V. B. *Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs: Pidruchnyk: u dvokh tomakh* [Administrative Law of Ukraine. Academic course]: Tom 1. Zahalna chastyna / Red.

kolehii: V. B. Averianov (holova). Kyiv: Iurydychna dumka, 2004. 584 p. 5. Romaniuk V. *Sutnist ta pravova pryroda zakhodiv administratyvnoi vidpovidalnosti*. [The essence and legal nature of administrative responsibility measures]. *Pidpryemnytstvo, gospodarstvo i pravo*. 2019. No. 3. P. 236–240. 6. *Poniattia administratyvnoi vidpovidalnosti ta administratyvnoho pravoporushennia v suchasnomu ukrainskomu pravi*. [The concept of administrative responsibility and administrative offense in modern Ukrainian law]. *TsPPR. Publichna administratsiia / Administratyvne deliktne pravo*. URL. <http://www.pravo.org.ua/ua/news/2580-> (data zvernennia 02.11.2019). 7. Mykolenko O. M. *Karalna funktsiia administratyvno-deliktneho prava*. [Punitive function of administrative-tort law]. *Pravova derzhava*. 2019. No. 33. P. 71–77. 8. Ivanov I. Ye. *Administratyvno-pravovi zasady provadzhennia v spravakh pro prostupky* [Administrative and legal principles of proceedings in cases of misconduct]: dys. ... kand. yuryd. nauk: spets.: 12.00.07. Zaporizhzhia, 2019. 221 p. 9. Dembitska S. L. *Zastosuvannia administratyvnykh stiahnen yak zasobu pokarannia pravoporushnykiv. Porivnialno-analitychne pravo* [Application of administrative penalties as a means of punishing offenders. Comparative analytical law]. 2014. No. 2. P. 213–216. 10. Kryzhanovska V. A. *Administratyvna vidpovidalnist yurydychnykh osib u sferi bezpeky dorozhnoho rukhu: aktualni problemy. Administratyvne pravo i protses* [Administrative responsibility of legal entities in the field of road safety: current problems. Administrative law and process]. 2015. No. 4 (14). URL. <http://aplaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/4-14-2015/item/519-administrativna-vidpovidalnist-yuridichnih-osib-u-sferi-bezpeki-dorozhnogo-ruhu-aktualni-problemi>. 11. Kravchuk O. O. *Suchasni tendentsii rozvytku administratyvno-deliktneho prava (na prykladi vidpovidalnosti u sferi zabezpechennia bezpeky dorozhnoho rukhu)* [Current trends in the development of administrative and tort law (for example, responsibility in the field of road safety)]. *Visnyk Vysshchoho administratyvnoho sudu Ukrainy*. 2015. No. 4. P.15–23.12. Zolotukhina L. O. *Zastosuvannia zakhodiv administratyvnoi vidpovidalnosti yak harantiia zakhystu publichnoho interesu*. [Application of measures of administrative responsibility as a guarantee of protection of public interest] / *Derzhava ta rehiony. Seriia: Pravo*. 2019. No. 3 (65). P. 159–166.

Дата надходження: 06.06.2019 р.